

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесим
гээтхапэм
кыщегъэжьагъэу кыдэкы

№ 211 (21940)

2019-рэ ильес

МЭФЭКУ

ШЭКЮГҮМ и 21-рэ

ОСЭ ГЭНЭФАГЬЭ ИИЭП

къыхэтыутыгъэхэр ыкчи
нэмэгдэх къэбархэр
тисайт ижүгъотэштых

WWW.ADYGOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

Гуфэбэныгъэ зыхэлхэм ямэфэкI

Ным и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхахьэу Къэралыгъо филармонием щыкъуагъэм хэлэжьагъ Адыгэ Республикаем и Лышхэе Къумпыл Мурат.

«Ны» — а гүшүээм ылъапсэ чыжьеу хэхкуатэ. Гулшысэ куоу хэлъым укъегъэфабэ. Сыд фэдабэзкы къэуягъэми, аш шуульгъуныгъэ шъабэу пхырыщыгъэр зэхэошэ. Ным мэхъанэу илэр къыдалтытээ, аш фэгъэхыгъэ мэфэкI мафэр зэрэдунаеу хагъэунэфыкы.

Къумпыл Мурат мэфэкI льапмкы къэзэрэугъоигъэхэм къафэгушуагъ, сабыибэ зыпухэрэ ыкчи ны-тихэр зышхъармытыжхэр зыпухунуу зыштагъэх ныхам анахьэу шхъэкэ-фэнгъэ къызэралэжьырэр аш итушыгъ къыщыхигъэшыгъ.

— Ным щыIэнэгъэр къытэти, апэрэ лъэбэккүхэр тиIынхэу зыщедгъажъэрэм къыщуублагъэу тиIэпыIэгъюу дунаим тырэкIо. Бзыльфыгъэм ис-

бый ыпIун, хэхъоныгъэхэр щиIынхэм фицэнным пае республикаем Йофыгъо щы-зэшотхырэр бэ. КIэлэцIыкIу ЙыгъыпIэхэр, гурыт еджапIэхэр, культурэм ыкIи спортым фытегъ-псыхъэгъэх объектхэр тэших, общественнэз щыIыкIэхэр тэгъэкIэжъых, — къыIуагъ Адыгейим и Лышхэе.

Непэр мафэм ехъулэу сабыибэ зерис унэгъо минибл Адыгейим щэпсэу. Ахэм ашыщэу унэгъо мини 5-м ехъумэ социальнэ IэпIэгъухэр агъэфедэх. Унэгъо мини 2-м ехъумэ апэрэ сабыир къызыхъукэ мазэ къэс къатыре ахъщэ тыныр афэкю.

2011-рэ ильесим къыщегъэжьагъэу сабыищ е нахьыбэ

зэрисхэ унагъохэм ыпкэ хэмийльэу къэралыгъом е муниципалитетын иунэе чыгулаххэр аратых. Унэгъо 3633-мэ ахэр аратыгъэх.

2020-рэ ильесим къыщегъэжьагъэу яшнэрэ е аш къыкIэлтыкIорэ сабый къызэрхуухэхэрэ унагъохэм урыпсункэ анах ахъщэ макIэу агъенэфагъэр къэхъугъэр ильэсих охууфэ мазэ къэс аратыщт. Хэбзэгъэцугъэм зэхъокынгъэу фэхъугъэм къызэрэйорэмкэ, сабыибэ зэрисхэ унагъохэм ясабый анахырж ильэс 18 хъугъэми, фэгъэктэнхэр къагъэнэжьыщих.

— ФэIо-фашиIэхэр зэкIэ зыфэгъэхыгъэхэр сабыибэ зерисхэ унагъохэм ящиIэц-исэукиI эхышиIу щыгъэнным, об-

ществэм чыIипIэу щаубытырэм зыкъегъэIэтыгъэным, республикаем демографиц изытет нахьыши щышиIыгъэнным тифэкIоныр ары, — къыIуагъ Къумпыл Мурат.

Лэпкэ проектэ «Демография» зыфиорэм къыдыхэльтэгээ сабыитуу салыгынгъэхэрэ зыпухэрэ сабыибэ зыпухэрэ ныхам фэгъэктэнтээз язу ипотекэ ашын амал ёы. Тапэки къэралыгъор унагъохэм, ным IэпIэгъу афэхъууным зэрэфэклющтыр республикаем и Лышхэе къыхигъэшыгъ.

Нэүжым дипломэу «Материнская слава» зыфиорэр сабыибэ зыпухэрэ ныхам Къумпыл Мурат аритыгъ. Мыш фэдэ тын лъапэ Надежда Коваленкэм, Тхъагъэпсэу Сайдэ, Ольга Ованесян, Бэгүшшэ Светланэ, Галия Тух-

таровам, Оксана Голдовам, Кыкы Аминэт, Инна Клочкивам, Дина Исаевам, Мария Головановам къафагъэшьошагъ.

Зэо зэпэуцужжхэм аписэ емыблэжье ашызэуягъэхэу, ахэм ашыфэхыгъэхэр зыпугъэхэ ныхам шхъэкIэфэнэгъэшхо къызэралэжьырэр йофтхъабзэм къыщыхагъэшыгъ.

Адыгэ Республикаем йошIэнэмкэ ыкчи социальнэ хэхъоныгъэмкэ иминистрэу Мирзэ Джанбэч ахэм ацэ къыриуагъ. Апсалямэ Сафыет, Нина Мирежкэ, нэмэгдхэри сценэм къыдащэягъэх, гущилэ фабэхэмрэ афагъэшьошагъ.

МэфэкI йофтхъабзэр концерт программэмкэ лъягъэктогъ.

Гъонэжкыкъо Сэтэнай. Сурэтыр А. Гусевим тырихыгъ.

ПШЬЭРЫЛЫШХО ЗЫГЬЭЦЭКІЭРЭ КҮУЛЫКЬУ

Урысыем
ихъакулахь күулыкъу
иофишэ и Мафэ
ипэгъокіеу Адыгэ
Республикэм
и Лышхъэу
Күумпіл Мурат
мы структурэм и
Гээорышапіеу
тишольыр щылэм
ипашэу Дышъэкі
Адам Йоффшэгъу
зэлукіэгъу дырилагъ.

Дышъэкі Адам тызхэт ильэс
сым имээши зэфэхысыжьеу
фэххугъэхэм къатегущыиээс,
республикэм хэхъоныгъешүхэр
зэриэхэр кыхигъэштиг. Зэхуу-
бытэгъэ буюдтэйр сомэ миллиард
14-рэ миллионы 186-рэ
мэхъу. Блэкыгъэ ильэсмын мэш
фэдэ иуахтэ егъэшагъэмэ, ар
проценти 112-рэ е сомэ мил-

лиардрэ миллион 479,7-рэ мэхъу.
Чынгэ бюджетым мыгъэ сомэ
миллиарди 9-рэ миллион 650-рэ
рагъехъагъ. Блэкыгъэ ильэсым
егъэшагъэмэ, ар проценти
112-рэ е сомэ миллиардрэ
миллион 28-рэ мэхъу.

— Ильэс къэс республикэм
ыгъэфедэрэ мылькум

хэхъо, — кыбыгъуагъ Күумпіл Мурат. — Блэкыгъэ
ильэсхэм хахью тишигъэхэм яшигъуагъэкіе грант-
хэр къитфекиагъэх, ахэр
зищыгъуагъэх лэнин-
кохэм апэйудгъэхъагъэх.
Мэфекиимкіиу хэбэйах
күулыкъум Йофф шы-

зыи. Эхэрэм сафэгүио,
гэххагъэхэр ашигхээ
ыпэки лыкжотэнхэу са-
фэлтьио.

Экономикэм хэхъоныгъэхэр
ышынхэм, шьольырим зыпкы-
итынгъэ ильынны Адыгэ
Республикэм и Лышхъэ ила-
хыхышхо зэрэхэлтыр Дышъэкі
Адам игушии кыышыхъэ-

щыгъ. Сыд фэдэрэ лэнинкъоки
Гээорышапіем іэптигъу
кызыэрэфхъурэр, аш ишуга-
гэктээ пшьэрильхэр зэшохы-
гъэх зэрэххүхэрэх хигъеунэ-
фыкыгъ.

ГЬОНЭЖЫКЬО

Сэтэнай.

Сурэтхэр А. Гусевым тыри-
хыгъэх.

ЯЗЭПХЫНЫГЪЭ АГЬЭПЫГТЭЗЭ ЙОФ ЗЭДАШЭШТ

Адыгэ Республика и Лышхъэ Күумпіл Мурат пшьэдэкіижеу ыхырэмкіэ гүнэфагъэ зиэ обществэу «Лукойл-Кыблэчыдэгъэпродукт» зыфиорэм игенеральнэ пащэу Юрий Ежовын, миц игъэцэкіео директорэу Анатолий Пахомовым, компанием ишольыр гээорышаклоу Георгий Быковым тыгъуасэ алыклагъ.

Адыгейим иминистрэхэм я
Кабинетрэ компаниене «Лукойл-
лырмэ» зэзэгыныгъэу зеда-
шыгъэм диштэу республикэмрэ
компаниемрэ язэпхыныгъэ
агъэптиэним, проектыкіхэр,
гухэлтыкіхэр щылэнгъэм щы-
пхырыгъэнхэм, нэмькі йоффы-
хохэм лэнинкъохэр атегущыга-
гъэх.

Зэдгүшгээгүм кыхэлэжь-
гъэх Адыгейим и Премьер-мини-
стрэу Александр Наролини,
АР-м и Лышхъэрэ мини-
стрэхэм я Кабинетрэ я Адми-
нистрияне ипащэу Владимир
Свеженец, республикэм эконо-
микэ хэхъоныгъэмкі ыкы са-
тыумкіэ иминистрэу Къуанэ
Андзаур, нэмькіхэри.

Адыгейим и Лышхъэ йоффхабзэм пэублэ псалье кын-
шишишызэ, шьольырим къекіогъэ
хъакіхэм шуфэс гүшүэхэмкіэ
зафигъэзагъ. Ильэс 25-рэ еху-
гъэу шьольырим йофф шылэншэрэ
компанием иоффшэн зэрэзэх-
щэрэм, зэфыщыткіэ дэгъоу
зэдьирялэм мэхъанэшо ыкы осечу
зэрэфашырэр, тапекли
язэпхыныгъэ агъэптиэним
яшынгъэу зэрэптыштхэр хи-
гъеунэфыкыгъ. 2018-рэ ильэсым
зедашыгъэ зэзэгыныгъэм къы-
дыхэлтыгъэтугъэу компаниене
кэлэцыкіу площадки 4 респуб-
ликэм щызетыригъэпхыгъагъ.

— Гээстинихъэр зыщи-
рагъэхъорэ станциехэм
язытет зыпкы игъэ-
уцогъэним фэйорышээр
гъогу картэм къыдыхэ-
лыватагъэу ахэм ачишхэр
компанием зэтиригъэ-
пхыгъагъэх. А йоффшэныр
дэжэри лыжисууцагъэжтэн
фае. Сыда пломэ гээсты-

ныихъэр анахыбэу рес-
публика иицыгъэ-
клиэр, щызыщэрэ «Лу-
койлъир» ары. Цыфхэм
яфэйо-фашихэр шипхъэ-
шүхэм адиштэу жсү-
гэцкіэнхэм, зэнэхъокъу
шикіим тетэу уасхэр
жсүгъэуцунхэм тэркіэ мэ-
хъанэшхо ии,

кыбыгъуагъ Күумпіл

Мурат.

Юрий Ежовын кызыэриуа-
гъэмкіэ, непэрэ мафэм ехүулэу
компаниене истанце 21-мэ
Адыгейим йофф шашэ. 2014 —
2018-рэ ильэсхэм мэхъэм
ягъэцкіхъын, язэтгээпхыкъан
халхъэгъэ инвестициер сомэ
миллион 500-м клахъэ. Цыфхэм
апашхъэкіэ социальне пшь-
эдэгъэжээ зэрихырэр «Лукойлъир»
кыбыгъуагъ, зэхшээ.

— Адыгейим хэхъоныгъэхэр
зэришхъэрэр, ыпекіэ зэрэлты-
клиятэрэр тинэрильгъу. Шьольырим
псөольякіхэр, гьогу-
кіхэр щашых, щызетырагъэп-
хыгъэх. Ахэм ачишхэу тэ ты-
наэ зытэтидзагъэр Мыекууапе
къынгылахъащхэ гьогухэм, зэх-
кылайхэм яшын ары. Мы чын-
пхэм тистанциехэр ачишхыхэ
тшоигъу, ашкіэ реступликэм
ипаша къылддиригъэштэнэу ты-
щэгүгъу. Мы посэулахъэм гээ-
стинихъэр зэраачырагъэх-
штим даклоу тучан цыклюхэр,
шхапіхэр, зытэпсэфыпэ чын-
пхэм къащызэутихынхэ тль-
кыщ, — кыбыгъуагъ Ю.Ежовын.

Республикэм ипащэу гухэл-
тым дыригъэштагъ ыкы ашкіэ
компанием іэптигъу зэрэф-
хуутхэр аш илтихохэм агури-
гъэуагъ.

— Автомобиль гьогу

«М4-Дон» зыфиорэм,
джащ фэдэу тишигъэ-
хъэхэм яклоу гьогубгъухэр
зэтгээпхыгъэхъэнхэр
тишиэриль шихыагъуагъ зыф-
тэгъэуцужы. Мэхъэм къа-
щызэутихыре гупчхэм, са-
тыушигъицхэм лъэнкъ
тихынгъохэр, икыгъю
зэфэшхъафхэр къиззра-
щидгъэлэгъоющтим
даклоу цыфхэр къызыщи-
уунхэ, зызагъэпсэфын
алтэйицхэм чынгъицхэр
къадыхэлтигъэнхэм мэ-
хъанэшхо етэти. Гухэлъу
тигъэхэм ачишхэр неп-
шигъицхэм юнхыры-
гъэх хуугъэх, адэхэм
Йофф адэшэйиц. Компаниене

«Лукойлъир» миц фэдэ
проектхэм ягъэцкіэн
къыхэлэжьиэну тышэгъу-
гы, — кыбыгъуагъ Адыгейим
и Лышхъэ.

Шьольырим кызыдагъэкы-
ре продукциер «Лукойлъир»
иавтостанциехэм къадыхэлтихэ
шхапіхэм, тучанхэм ачау-
гъэхынхэ амал щылэнм
мэхъанэшо зэрэратырэд кыбыгъуагъ
министрэу Къуанэ Андзаур.
Ашкіэ лэнинкъохэм еклонгэл-
гъэнэфагъэ агъэфедэн фаяеу
ылтыгъагъ. Компанием илтихо-
хэм а предложением дыра-
гъэштагъ.

— Мы лэнинкъомкіэ Йофф-
шэнэу дгэцаклоэрэр зекло-
ным хэхъоныгъэ юнхыны
ионцепции фыте-
гъэпхыгъэх хуугъэх, адэхэм
Йофф адэшэйиц. Компаниене

гъухэм къащызэутихыре
псэулахъэм къащыуцухэрэ
цифхэм яфэйо-фашихэр
зэрифшыуаизу афэгъэ-
цкіэгъэн зэрэфаем даклоу
яцыкіэгъэ гьомылапхъэр
ацфынным, загъэ-
псэфынным афытэгъэп-
хыгъэнхэм мэхъанэшхо ии.

Аш фэдэ еклоуаклоэм
шигъуагъэкіэ Адыгейим къэ-
клоэрэ хъаклоэм янчагъэ

хэхъоющт, реступликэр нэ-
мыкІ шьольырхэм
аичицхэм фэйоры-
шэнэйт, — кыбыгъуагъ

кэхухым Күумпіл Мурат.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тыри-
хыгъэх.

СыкІэгъожъэу къихэкігъэп

Адыгэ Республикэм зэгъешүж хыкумхэр илэхэ зыхуугъэм ия 20-рэ ильэс ехъулэу Адыгэкаалэ ихыкум участкэу N 1-м изэгъешүж хыкумышэу Ахэдже Светланэ Хисэ ыпхум (республикэм а институтыр щиуцууным ыкы хэхъонигъэ щишиным анахъэу зиахыышо хэзышыхъагъэхэм ащычым) ежырки, республикэмки лъехъэнэ къизериклоу щимытыгъэм епхыгъэ гукъекыжъэу илэхэмкэ кыиддэгощэнэу рихуухьагъ.

етанэ экзамен стын фэягъ. Хыкум участкэху зэхажаа хэм атэлтигъэу зэнэхъокьюрагъекоигъагъэм кандидат 20 къышыхыгъагъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашью N 797-р зыттэу 2000-рэ ильэсүм чээпьюгъум и 3-м къидэгъожъэу тэтэу Тэхъутэмькое районым ихыкум участкэу N 1-м изэгъешүж хыкумышэу, 2005-рэ ильэсүм къышаа жаа хэзэвээр Адыгэкаалэр Туцожь районимрэ язэгъешүж хыкумышэу, 2008-рэ ильэсүм тэгээгэзэм и 17-м къышуялаа жаа хэзэвээр Адыгэкаалэ иунашью N 1-м изэгъешүж хыкумышэу са-гъенэфагъ.

— Зэгъешүж хыкумыш! Йофыр зэнэхъокьюкэ ублагъэ хъугъагъэ. Нэб-гырэ 60-м ехъумэ лъэу тхыльхэр къа-тагъагъэх. Правэмкэ, сид фэдэ лъен-къо епхыгъеми, йофшагъэ птхынэу а зэнэхъокьюм къидильтэштэг. «Граж-дансько-правовая защита чести и досто-инства граждан» — джары сэсиофшагъэ цэу илгээр. Комиссиюн ыпашхъэ нэужум ар къышыгъашыпхъэжын,

язэтгээпсихани, йофшэним изэхэш-ни тэр-тэрэу зэшотхыщтыгъэх. Аужып-къэм йоф зышиштээрэ унхэр дгээ-цэклэжыщтыгъэх, техникэмрэ оборудованиемрэ якъещэфыни ыуж титыгъ. Тиофшэн нахь кытфагъэпсийнкэнэм пае хыкумышхэм ядепартамент щи-лажжэхэрэми йофхъэбээ гъенэфагъэхэр агъяцаклэштыгъэх. Сэри, сиофшэгъхэми ииэу таффраззу ахэр зэкэ тигу къэт-гъекыжых.

Зэгъешүж хыкумым епхыгъэ йофы-хом язэшхойнкэ опт зэрэшмыя-гъэм къыхэклиэу къиньбэ зэрэлтэгъуяа джыри ээ къыхэсэгэштыгъэх. Бэ икъоу зэхэммыгъэу тиоф хэлтэгъэр. Ау тэклу-тэклуэ тиофшэн икъулайнгъэхэр тэ къидгъэхагъэх. Кадрэ йофыгъохэр анахь къинхэм ашыщыгъэх, сида пломэ нэбгыри 4 – 5 зытуын фэе участкэм нэбгыри 2 ехъу лумытэу зерищылагъэм лыылаахъу правосудием епхыгъэ йофхэр бъяцкээн пльэкынхэу щитэл.

Ильэс 20-м къыклоц згъэцэклэгъэ йофир къиньгъэми, тын лъаплэхэри къыклэгъуяа жаа. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгэ Республикэм и Аппшэрэ хыкум, Хы-

кумыш департаментым и Гъэлорышланлэу Адыгэ Республикэм щылэм, Адыгэкаалэ иадминистрации я Щитху тхыльхэр къысфагъэшьошагъэх, зэнэхъокью «Ми-ровой судья года» зыфиорэм теклоныгъэр къышыдэсхьагъ.

Сид фэдизэу сиоф къиньгъэми, мафэ къэс, гъэпсэфигъо ыкы мэфэк мафэхэр зэрэхтэхэу, сиыхат 12 фэдизэу загъорэ йоф сиэш фае хъущтыгъэми, къыхэ-схыгъэ сэнэхъатам сирыкIэгъожъэу зыпареки къыхэкыжъэп. Сиофшэн шу сэлтэгъу, сэзэшырэп.

Сицыхээ пытэ зытельыр хэтрэ хы-кумыши ийоф инэу ыгу фэшэгъэн, цыфхэр шу ыльэгъун, къэрар илэн, шыыпкъагъэ хэлъын фае зэрэштыр ары. Ау аш даклоу шлэнгъэ куурэ Ыэлэсэнгъэ инрэ хэмийлхэмэ, ийоф-шэн тэрэзэу ыгъэцэлэн ылъэкыщтэп. Арыш, йофшэнир зыублэгъэ хыкумыш пстэуми игъо афэсэлтэгъу цыфыгъэ, гукэгъу, таубытагъэ ахэлъынэу, аш даклоу шлэнгъэрэ куулайнгъэрэ алэклэльнэу. Зыпшошыжъэу, зыгъэпагэу мыш фэдэ йофшэним къидильтээрэ лъэнхъокюхэ ыпшьекэ зигугу къесшы-гъэхэр зэшопхынхэ пльэкыщтэп.

Йофхъабзэу «Такси»

Цыфхэр зезыщхэрэ транспортыр тьогу хъугъэ-шагъэхэу зыхафэхэрээр нахь макэ хуунхэм ыкы щынэгъончагъэр гъэптигъэним афэш! мы ильэсүм шэкюгъум и 18 – 29-м республикэм ишьольыр пешорыгъэш юфтхъабзэу «Такси» зыфиорэр щыклошт.

Такси автомобиль посынкэхэм яводителхэм гъо-туркыоным ыльэнхъокюэ зэрхъэхэрэ хэбзэуконо-гъэхэр гъогу патруль къулыкүм ихэушхъафыгъэ батальон икъулыкүшхъэхэм къихагъэштых.

Анахъэу анаэ зытырагъэштыр лицензионнэ ша-пхъэхэр зэраукохэрээр ары: ешъуагъэу транспортыр зэрафэмэ, водительскэ удостоверение айгымэ, цыфхэр зэраэнхэмкэ фитынгъэ яэмэ, зэрэтакси-ир къэзүүшхъатырэ тамыгъэр ыкы къэнэфырэ пхыгъюор хэбзэнчъэу тетхэмэ.

Техническэ регламентын щыгъэнэфэгъэх шахъэхэм атетэу юф зэршээрэм, зызэрагъэпсэфырэм полицейскэхэм анаэ тырагъэшты.

Цыфхэр зещэгъэнхэмкэ фэло-фашэхэм ягъэцэлэн ыкы щынэгъончагъэм язытэ нахьшүү хууным мы юфтхъабзэр фэлорышэхэм хэушхъафыгъэ бата-льоным иофишшэхэр щэгүгъых.

Ахъщэу агъэтлыгъэрэхъуагъ

Адыгэ Республикэм ишьольыр банкхэм ахъщэу аралхъэгъэ пчагъэр чээпьюгъум и 1-м ехъулэу сомэ миллиард 28,7-м нэсигъ, ар ыпэрэ ильэсүм ельтыгъэмэ, процент 12,4-кэ нахьыб.

Мы пчагъэм инахьыбэр цыфхэм яхьш – ар сомэ миллиард 24-рэ фэдиз, икыгъэ ильэсүм ебгапшэмэ, проценти 9,3-рэ хэхъуагъ.

Банкхэм ахъщэ аралхъэгъэнэр цыфхэм агурихъэу къызэрэхахырэ джыри къызэтенагъ. Къыхъэшыгъэн фае лъэпкэ сомэм цыфхэм цыхээ зэрэфашырэр ыкы гээтилтигъэ пстэуми япроцент 96-рэ аш фэд, — къыуагъ Урысы Федерацием и Гупчэ банк и Кыбылэ гээторышшэлэ шхъяаэ АР-мкэ Лъэлкэ банкын и Отделение игээторышшаклоу Сергей Самойленкэм.

Организицехэм банкхэм аралхъэгъэ ахъщэр икыгъэ ильэсүм чээпьюгъум и 1-м ебгапшэмэ, процент 23-кэ нахьыбэ хъугъэ ыкы сомэ миллиард 2,2-м кэхъагъ. Юридическэ лицэхэм – мэзигүм къыклоц сомэ миллиард банкхэм ашагъэтлыгъигъ.

Пшьэдэгъижъяа жагъэхъыгъ

Ильэс 42-рэ зыныбжь хульфыгъэм ыльэнхъокюэ къызэуахыгъэ уголовнэ юфым Мыекъопэ къэлэ хыкумым хэплъагъ. Ешъуагъэу автомобилыр зэрифээз къызэрауубыгъэм фэш хульфыгъэр агъэмисэ.

Хыкумым зэрэцагъеунэфыгъэмкэ, 2017-рэ ильэсүм, бэдээгъум мы бэдэжшэгээгэ дэдэмкэ хульфыгъэм администривнэ пшьэдэгъижъяа жагъэхъыгъ.

Мыекъопэ къэлэ прокуратурэм къеты

Бзылъфыгъэр агъэмисагъ

Ильэс 38-рэ зыныбжь бзылъфыгъэу Мыекъуапэ щыпсэурэм ыльэнхъокюэ къэралыгъо гээпшынаклом къызэуихъигъэ уголовнэ юфым Мыекъопэ къэлэ прокуратурэм дыригъэштагъ.

Хыкумым ышыгъэ унашьор бзылъфыгъэм щи-тээзийй, тельхьаплэ имылэу зыныбжь имыкүгъэ исабий нэбгыриллээ аягъын таффэр ахъщэр артигъэштэп.

Хыкумым зэригъэунэфыгъэмкэ, агъэмисэрэ бзылъфыгъэм исабыилл къэралыгъо социальне учреждением щаигъ. Ылэклэ, хыкумым иунашхъокюэ, бзылъфыгъэм ны фитынгъэхэр Iахыгъэх, ау ахэм яыгъын таффэр ахъщэр аритын фае унашьор ашыгъ.

Къэралыгъо гээпшынаклом дыригъашти, Мыекъопэ къэлэ хыкумым бзылъфыгъэр ыгъэмисагъ ыкы ильэс 8 хъанс тырилхъагъ. Унашьор куачлэ илэ хуугъэ.

Аш үүж, 2019-рэ ильэсүм мэкьюогъум, гъогуры-хъокюним ишапхъэхэм алъэнхъокюэ администривнэ хэбзэуконо-гъэ зэрихъагъэу егуцафэхи, гъогу-патруль къулыкүм иофишшэхэм хульфыгъэр къагъэуцугъ. Нэужум медицинэ улъэкунхэр зарагъэшхэм, ар ешъуагъэу къычлэгъигъ.

Къэралыгъо гээпшынаклом ышыгъэ унашьор хыкумым дыригъэштагъ. Хульфыгъэм пшьэдэгъижъяа жагъэхъыгъ.

Унашьор куачлэ илэ хуугъэ.

ГъашІэм остыігъэу щынэфыігъ

*Кілэегъаджэм ежь
игъашш ишиэнныгъи ри-
гъяджасагъэхэр ренеу апэ
рекъешых*

Ахэджэго (Уджыхуу) Луизэ 1939-рэ ильэсүм шэклогъум и 22-рэм къуаджэу Гъобэкъуае къыщыхуугъ. Адыгэ къэзэгъеджэ институтыр къуухыгъ. Ильэс 38-рэм ехъоу Псэйтыку къоджэ еджаплэм юф щишагъ. Къэзэгъеджагъ, завучыгъ, директорыгъ. «Отличник народного просвещения России» зыфиорэціэ лъялпэр къыләкъыигъ. Адыгэ Республикаем имедалэу ««Адыгэ-им и Щытхъузехъ»» зыфиорэр къыратыгъ. Идунаи 2018-рэ ильэсүм жъоныгъокі мазэм и 9-м фитыгъуаджэу ыхъожкыгъ.

Зэо угыгъ. Джыри тыцыкгуу. Луизя янэкіе янэжъеу Фатимэт дэжж къакту зэкочищыхаагъэр горэ къыритьгъ. «Мыр сяте къынъэхьыгъ посылкэм къыдэхьыгъ, нэнэжж къысигъэхьыжьыгъ, джэнапхъ ыуагъ». «Моу къакто, сипшшэшъ цыкку» ыуу, зэкочищыхаагъэр шъхьантэм тырильхыи, ныом ипхъорэльф къызэрифызылти ышыхьашь ю щифагъ, ебэугъ. «Хэта нэнэжжитум язэу нахьышу плъэхъурэрг?» — нэгушлоу ынэмэ аклаплээзэ ипхъорэльф цыкку еупчыгъ. «Түри сизэфэд», — зэхэпх къодыеу сабыйм джэуап къытыхьыгъ.

Саятшыр щысыгъети, аши
чэйфынчъеу къыхигъэхъожыгъ:
«Зымى ышлэреп аш шу ылъегъу-
щтыр. Бзыльфыгъэм инасып
чыжва, благъя, зыдэшылэр къэ-
шлэгъуай. Ау сигуапе Фатли-
мэт, уипшашъэ щымылэжими,
благъэмэ аналэ къызэрлттэйр.
Уагъэгъуащэрэп, ашкіл Гощэ-
хураий иклалеу Сыфи (Юсы-
фи) сафэраз».

«Альэк! къанэрэп, гум Ызэгъу фэхъухэрэп нахь».

«Нэнжэй үкисэльэүг ашьлыгытэй сүклюжынэу. Шъялымы сыйдищэнэу зөгъяхзыры», — пшъашъяжыер къэгумэйкыгь.

«Клоба, кло, нынэ, зымыгъэ-
гужуу. Къэмыхъухээ сабыйхэр
къэшлагъэх. Гоцхъурае тхъауе-
гъэлсач сферожжы»

Пшъэшъэжъыер жым зэрихъяа, шьоф хъураеуунэм къыпэйулъыр ыгүзэгүкіэ зэпичеу

«Лъфыгъэр сыдигъуи ным ильягъо рэкло. Янэ фэдэкъабз, ынапи ипсынклагыи. Тхъэм янэ ымыгъотыгъе насыпыр ригъэтъотын, ымыгъешлагъэри лъигъешлэжьын. Самэти ибэу къэхъугъ, ыпхъуи ибэу къэхъу», — сяташым къытуагъ, етланэ сэ зыкъысфигъази къыхигъэхъожыгъ: «Луизэ янэу Самэт щымылэжь зэхъум благъэмэ бэрэ тяльэшугъ, адигэмэ зэрашы хабзэу, ыцэ зэблахъунэу, ау ятэшыпхур тфэгъэдэуагъэп. «Ижыре шэн-хабзэхэр совет хабзэм щигъезягъэх, пшъэшъэжъем зи къышышын щылэп» ыуи. Шэн-хабзэхэр

щагъэзьехэу щытыгъэмэ, дунаир боу гъэшлэгьоны хъуныгьи. Ахэр ауштэгъехэу лэшлэгьумэ къахэкыгъэх. Мары Фатимэти, ньюу щысым Iapэ фишыгь, Луизэ янэу Самэт къыфэхъуным ыпэу сабыитлу шлоклодыгъагь. Аш фэдэ къабзэу Луизи къэхъуным ыпэу Самэт сабыитлу шлоклодыгь. Аш зыгорэ хэмьильэу щытэп. О пышпхууи Луизэ ыцэ къыфэмыйлоу Лыуз ылозэ еджэ. Гууз-лыузэу сабыир, шылгкъэмкэ, гъэспыгъэ. Шыклагъэ илэу арэп, ятэ офицерэу дээм хэт, дэгьоу къадеэ, ау ным ифэбагъэ щыклэрэ сабыим нахь насыпынчэ щылэп». «Ны зимиылэм гулэр имаф, куклэр иттысып!», Фатимэт хыльзэу хяпщи «сиклони сэ, чэтмэ сакъыхэ-пльэн» ыуи, унэм икыгъ.

къэмыклюжэу тхъамэфиту блигъэкигь. Янэжкитури гумэкыхэу къысэльэухи Самэт сылъагь-клюагь. Унэу зэрэсигъэми, еджаплэми Самэт азыгъотыгъэп, деджэхэрэми зи къысалон альекъыгъэп. Сыгу клюдьгэу трамвайм сисэу сиклозэ сышхъяукаугь. Трамваир депом клюжынэу зыфеузэнкыим, кондукторым синкъыгъэущыгь. Сизытети ситепплийгү римыхъхэу сывзъэгумэкырэмкэ къысэупчыгь. Сигумэкэ зыфэсэуатэм, ежь къысиуагь: «Тхъамафэкэ узэклээбэжьымэ «воздушная тревога» алы макъэ къызагъэум, цыифхэр гузэжьо-гьоу зэблэчыхээзэ мы трамваймыз бзыльфыгъэ ныбжыкэ горээ къычлэфэгъагь. Ылсэ хэмийтыжэу-иуашыгъыгь. Енэгүягъо аркэ

псыгъэр ошla? Щынагъор шхъа-
щымытэу цыфым лъэбэкъу
ыдзырэп. Зыщиухумэн ыуагъэ-
ми амал имылэу, тыдэ klyagъэми
аш щыууклэу... А къин мыгъор
зеклэми альээсси: цыклюи ини,
лъэгъуагъэх. Нэпсыр егъэбы-
лъыми, зэхапшлэу ыгуклэ гыышты-
гъэ. «Щысыпэ нахы, пэ щиз»
alyagъ, сыклон, сэри loфхэр си-
лэх. Сятэшыр хэшэулыкызэ, ща-
гум дэкылжыгъ.

зоксими шартасы. Цыккүй ии, амалынчы, лъэкі зиң зымыны, сакы мысакын изәфәд. Игъом узәлтымысызми, уакыбын ушыгу-гъэу зыгаре зәрәдтөр ашәнүм мәхъянәшхо ил. Анахъэу ар кызыпшәрәр благаъзәхәр уиңәхә зы-хъукә ары. Луиззеки о пышхәм-ки джар зыщымыгъәгъупшәу упсәуненү сиょольы.

Гум докылывы в.

Сятәшым кызыфиотәгъэ къе-барри, игүштиэмә къаатыгъэ гупшысәхәри, кыненү пәкіекы-гъэри зәзгъәпшәжкынхеу амал сиағъэп. Сыцыкыль. Аш зәго-рәм, сигашаң куягъэу, сирин-хылыләжкыныри сиағъэп. Джы-мары, гъашәр хәкілотагъэу, гу-къәкылжыр зәптырысәгъазэ.

Къедэй джы Луизэ яңеу Самэт хъуғъэшгъа тыйым. Ильэс пшыкхым итэу Самэттэ Сыфре шъхъэгъус зэфхъуягъэх. Сыф кіләегъеджагъ, Самэт кіләеджекъуагъ. Ригъеджэрэ пшъешъежыер къызэрища гъэр емыклоу фальгъети, Сыф Гъобэкъуа дәкүкъын фаеу хъуғъагъэ. Сыфрэ Самэттэ Афыпсыпэ кложыгъехеу, заор къежъэфэ ащ тоф щаш!эу дэсигъэх. Луизи ащ къышыкхуу. Сыф офицер курсхэр къиуххи заом защэм, Луизэ цыклоу ыыгъеу Самэт къуаджэм къэклюкыгъ. Ау Самэт пфыщысын цыфъу щытыгъеп. «Сишхъэгъусэ офицерэу, сэ семыджа гъэу, сыхъэйнап» ыли Краснодар бухгалтерэу къышеджэнэу куягъэ. А лъэхъаным заор къежъагъа клоштыгъ. Тхаяумэфэ мафхэм ренэу къуаджэм къэклюкыштыгъ. Ау, зэрихабзэу Самэт къылжыкхыр сөтүрүүсөн бас.

Луизи, сэри, шыаш Сахьиди, зы класс тызэдисыгъэх. Кіләегъаджэм сабыйхэр еджап!эм зэпэблағъэ зэрэшашыхэрэм фэдэу щашыхэу дунаим нэмыкы чыпшэ тетэл. Іахыл-гупсан гъэ уазыфагу имылыми, ильэсипшэ узэдеджэмэ, угу зэфузыжъэу, узэллыпльжъэу зэпэблағъэ охъу. Къуаджэм дэт еджап!эр 1958-рэ ильэсым къэтуухыгъ. Тынасыпшыуагъ. Дунайир тэш пай хахыгъеу, зэрагъяфагъэу къытщыхуу щыгъ, къин щызэрхъеу, емрэ шүмрэ щэзеклохэу щытми тшіштагъяп. Тынзэдеджагъэхэмкіз зэкіеми тызэбгырыкыгъ. Зы куп Краснодар, адрэхэр Ростов, Налычык, Тбилиси, нахыбэр Мыекъуапэ дэт кіләегъеджэ институтын ачэхъанхэу куягъэх. Сахьидэрэс сэрырэ Краснодар тыкуюагъ, Луизэ адигэ кіләегъеджэ ин-

A black and white studio portrait of a young woman with dark, wavy hair. She is shown from the chest up, wearing a light-colored, possibly white, high-collared garment. Her gaze is directed upwards and to her left, with a soft, contemplative expression. The lighting is dramatic, coming from the side to create strong highlights on her forehead, nose, and cheek, while leaving much of her face and hair in shadow. The background is dark and indistinct.

ститутом филологией. Кэйфакультет Чөхьбагъ, ильяситфэ щытхъу пыльэу еджагъ. Шэнэ тфэхьбууэу, зэдеджэлжэхэмкэ тызэлтийкожыгыгъ. А лъэхъаным Мыеекуапэ адигэхэмкэ къэлэ шыхъээлэ къодыгу щытыгъэп. Лъэпкэ шэжжими культуреми языкеэтын ишүүлгээ. Театрэм иартистхэми, музыкантхэми, тхаклохэми, сурэтышхэми зыкъяаэтыгъэу къэгъэльэгъон гъэшгэлжонхэр къалэм щыреклокыщтыгъэх. Аш къыхеклиу Мыеекуапэ къяапэ тфэхьбууэу тыццызэрэугъищтыгъ. Къэсэшгэжьи, институтын ипчыхъэзэхахъэхэм Луизэ тызыдищэмэ, адигэ къашьюхэу, орэдхэу, зыкъэшынхэу еджаклохэм къагъэльягъоштыгъэхэр зэрэггэшгэньонгъэхэр. Паркын удахъэмэ пшъашъэхэр купэу зэхэтхэу къеклокыихээ, адигэ орэдыклиу аусыгъэхэр къалоштыгъэх. А зепстэуми япчэгү Луизэ итыгъ. Ыгукли ыпкъышъолки къабзэу дэхагъэ. Институтын ипчыхъэзэхахъэхэм Луизэ зэреллъищтхэм щэхуу хэмийлэу маклэп кіэлэ ныбжыкликлюштыгъэр. А лъэхъаным физматын щеджэрэ Ахэджэго Казбекрэ Луизэрэ нэйуасэ зэфэхьбуугъэх. Аши къэбар гъэнэфагъэ пыль... Казбек художественнэ самодеятельностын ипэшагъ. Луизэ нэйуасэ зыфишынышь, самодеятельностын къыхищэмэ шоонгую бэрэ ыуж итыгъ, ау зи къыдэхъууштыгъэп. Еджэныр ыпэ къызыуухым 1961-рэйтэсэйм тлүри шыхъэгъусэ зэфэхъуугъэх. Къуаджэу Псэйтыйку къэкложыгъяэх, лэкэю унэр зэтырагъэпсыхъагъ. Луизэ иаужирэ мафэхэм къанэсэу зэфэшынкъяаэх. Сабыилл зэдагъотыгъ. Аплугъэх, алэжыгъэх, зэкгээми апшъэрэ гъэсэнгъэ агъотыгъ. Зыххээгъэлэ лякъор лъэпсэшоу ыгъэптигъ. Шъэонахыижъэу Муратэ псэольэш сэнэхъатыр зэригнэгъотыгъ, политик цэрыгээ хуульэ, краим ивице-губернаторэу идунаи ехъожыфэ щытыгъ. Ившаашъэу Сайдэ Кубанске медакадемиер къуухыгъ, медицинэ шэныгъэхэмкэ кандидат хуульэ, аш къычэнагъэу ныбжыкликэхэр а сэнэхъатым щырэгъаджэх, докторскэр егъэхъазыры. Зареми Замири еджагъэ хуульэ, ягъэшгэгъогу пытэу техъагъэх. Луизи Казбеки, тысыжынхэм аныбж нэсүүфэ, къоджэ еджаплэм юфщашагъ. Луизэ кіэлэгэгъэджагъ, завучыгъ, директорыгъ. Зэттысъжхэми къуаджэм ишыгэлэ-песүкэ чанэу хэлажьэштыгъэх. Луизэ директорызэ зэхищэгъагъ зэлхыныгъэ-зэгүрьонгъэу бла-гъэу къапэулы Краснодар краим ипсэунпэхэм (Ананьевскэм, Стефановскэм, Львовскэм, Марьянскэм) адэт еджаплэмэ адишыгъагъэм джы къызнэсигъэми юфешэ, сабийхэр зэфещэх, зэгургъялох.

итыб, су би көздөхүүтгүү бол. Казбек деканаттун күни, аш иль-илюк! Э Луизэ стипендиер рамытэу мэзищ хагъэтагыг. Аш къылхак! Э ушпышшэжкыяр купым къыххэхъагь, нэйуаси зэфхэхүгъэх. Джаш къынгэжкэхъагьэу Казбек инеплээгүү Луизэ ригжэкыягъэп. Аш

ретарах.

Луизэ иаужыре маффэхэм къанэсэу исабыйхэм иихъорэльхэм иынаал атетыгь, Иэпы-Іэгъу афэххүүтгэгь. Шэн-хэбээ пытэ зыдлыгъэу, гупшысэ хэлтээ зеклющтыгъэ, псэущтыгъэ. Иахыл гупсэу бгүүйтүмки илэхэри

къыгъэгүнәхеу игъом алтылә-
сыщтыгъ, шу ылъэгъущтыгъэх.
Игупшиси изекlyakIи псынкла-
тъэх. Ар къышыхатэу Луизэ
къылötэжкыгъэмэ ашыщхеу хъу-
тъэ-шлэгъэ заулэ нэlyасэ шъуа-
фесшыщт.

Адыгейим итын лъаплэу медалэу «Адыгейим и Щытхъузех» зы-филорэр къыратыжынэу Мыекъуапэ къызащэм, институтым щезыгъэджэгъэ къелэгъаджэу Елена Шибинскаям lykIegъагь. Ащи а медалыр къыратыжынэу щытыгъ. Луизэ къуи, къызэратыжыщтымэ зэкъелъыкlyakIey ялэр къызэрингъэшлагъ. Алфавит зекъелъыкlyakIem тегъэпсыыхъагъэу Шибинскаям ыпэ медалыр къыратыжынэу зельэгъум, яльэуи ащ ыуж къыратыжынэу аригъэшыжыгъагь.

Шъячэ загъэпсэфэу щылэхээз, пчыхъэ горэм концертым клоғтагъэх. А концертым Путинир члэсэу къычлэктигъ. Концертыр къызахум, Президентыр залым члэкъыжыфэкі цыифхэр къамыгъэтэджыхэу милиционерхэр сатыр къыдэкылПэхэм къацууцаагъэх. Путинир Луизэ зытес рядым къэсы зэхъум, къэтэджи милиционерым кіэрхыхи «lyklot, сишай, сэ Путинир мафэ къэс сльэйтурэп, шүүфэс есэгъэх» ытуагь. Ар eloфэ Президентыр къаклэрхыхаагь, Луизэ аш зыфигъази риуагь: «Владимир Владимирович, мы залым члэсымэ зэклемэ агу ильир къычласло сшлонгыу. «Тхъаугъэпсэу» отэо зэхэшьык ин уилэу уилоф зэрэзепхъэрэмкіэ. Тхъэ тывфельэу псауныгъэ пытэ уилэу а гьогу зафэм уафытэмкіэу хэгъэгур зепщэнэу. Зыгорэмэ къащыхунки мэхъу, сизекlyakлэ зэрагъэфагъэу, сагъэшүшгэу сыйкыбдэгүшүлэу, ау сэ куаджэм сышэпсэу, кілэгэгъаджэу егъашлэми сыштыгъ, Ахэджағомэ сащыш». Залым члэсир зэкіэ къэтэджыгъэху Луизэ Іэгу къыфитеоштыгъэх. Путиним нэгушлоу Луизэ ыlapлэ къыубытыгъ, lapлl къырищэкыгъ, «тхъаугъэпсэу» къырилуагь. Цыифмэ Лышхъэр awlolofыжыгъэл, зэкіэри бзыльфыгъэлүшүм къеplыштыгъэх, Іэгу къыфитеоштыгъэх.

Совет хабзэм игъом медицинэ йоффхэмкээ научнэ конференциеу Ялтэ щыкIорэм ыпхъоу Сайдэ кыгыъоу Луизэ зэгорэм дэкъогъагь. Доклад шъхваалэм зедэхүхэм кье-клонлагъэмэ яеплыкIехэр, къира-лотыкIыхэу рагъэжьагь. ГущыIэм гущыIэр пэшүекломэ, зэдэожы-хээз, зытегущыIэхэрэри аацыгу-пшэжьыгъэу зэрэгтээмисэжьыхэу къэгущыIэрэмэ рагъэжьагь. Луизэ гущыIэр къалихи къидэкыгъ. Залым чIэсмэ захэппльэм, ныбжы-кIехэми, нахыжихэми гу алъи-тагь. «Псауныгъэм щыIэ пстэури зэрэзэрипхыхэу дунаим шIэнныгъэ тетэп цыфхэр зэрипхыхэу. Сэри сишогъэшэгъонэу сыйкышьодэгүй. Гухэльэу шъуиIэр зы, ау къеуа-кIехэр зэфэшьхъафых. Ныбжы-кIэмэ къялорэр науким пэблагь, нахыжмыэ къялорэр йофеу ашла-гъэм нахь пэблагь. Сэ сишошкIэ, тIури тишикIагь. Непэ зигъо къэ-мысыгъэр неуц къесыщт. Гупсэфэу шъуегупшисэжь. Комиссие зэхэ-щаагъэу, хэти епплыкIеу илэр тхы-гъэу, ахгээпльэгъэн фае, нахь тэрэзыр къыхэхыгъэним фэш. Джашыгъум зэкIэри йофым хэ-лэжьагъэу хьущт, ар хэткIи федэу, лазэхэрэмкIи зэлазэхэрэмкIи бгъэ-псэольэн плъэкIыщт. Арышь, на-хыжхъемкI щэлагъэ зижкугъял, нахыкIехэмкI шъхъэкIэфагъэ къизхэжкүгъяф».

Мурат сымаджэу Германием ащағыз Луизэ кылтырлыпъэнэу кіогъагъе. Сымәджәщым пәмы-

жыкъяу щыт хъакіещым итыс-
хъагъ. Аш урыс бзыльфыгъе горэ
зэдзэклаклоу Ioф ышіеу унэм
дисыгъ. Сымэджэщым клоным
ыпэ бзыльфыгъэм ельеуы: «Нэ
мыңызбазкіе къасорэм къедэуи
къыбуғурыуағъэмэ къысіложе. «Сэ
Россием сыйкееклы, Ахэджеғо Луи-
за сціэр. Ахэджеғо Муратеу шүүн-
сымэджэщ чіэльым сырян. Ар
зээзтэльэгъунэу, шьори «тхъа-
шьуеғъепсөу» къышбослонэу сыйке-
кляуагъ...». «Мырэу дэгъоу тыдэ-
щызэбгъешіагъа нэммыңызбэр?»
— бзыльфыгъэр къеупчыгъ. «Сэ
директореу Ioф сшіещтыгъ, еджа-
пэм нэммыңызбэр язгъэхъын чіэ-
мытэу, урокхэр язгъэхъыхъеу берэ-
къыхэкъыгъ». «Зэгъефахъеу, гупши-
си хэльеу огущылә». «Адэ, мы
сызхэдалорэмэ абзэ сэ къызгу-
рылореп, ары сыгумекъеу сыйкью-
упчыгъэри». «Ахэм уапымыль-
ежхъем ядиалектыкіе зэдэгущыләх.
Ежхъери зэгурымыуахэхъеу къы-
хэкъы, ядиалектхэр шъэм ехъухъ».
Аш ыуж адыгэ лъэпкыбазэм иди-
алектхэр пшіеным шуағъеу хэльир
Луизэ ныбжыкіемэ агуригъяло-
штыгъ.

Луизэ ишъяоу Муратэ вице-губернаторэу краим Ioф щешлэфэ къоджэ унэм щызэблэкыгъэр макэп. А пстэуми апэльокыни, ыхъаклэнхи, гушылэгъу афэхъуни, лъэпкэ шэн-хабзэху тиlэхэр shу аригъельэгъуухи ылъэкыгъ. Ахэр къоджэ Ioфхэмкы, цыфхэмэй Iэпылэгъу къафигъэхъууъех. Нэlyасэц къыфхэхъууъэ лышьхъэхэри рес-публикэм Iэпылэгъу къыфигъэхъууъех.

Луиз ятэ полковнику отставкэм зэкожьым Шъячэ щыпсез-щтыгъ. Ар щымылжээ Шъячэ къиращыжьи къудажэм щагъэтълыжы зэхъум, ефэндым къышилогъагъэр бэмэ джы къызнэсыгъэм агу къэкъыжы. «Зы цыиф закъоми чылэм напэ фишын, ыгъельэп!эн ельэкъы, — ыгуагъефэндым. — Непэ Тхъэм итъогу тедгъехъажырэ Юсыиф ар игъэшлэгъэ пъогук!э къыгъашыпкъэжын, ыльэкъыгъ. Хэгъэгуми къудажэмийпсэ ахэтгагъэ афешыпкъагъы, ыльэкъыцтыри афишлагъ, ыгъельэплагъэх. Сабыеу илэхэми къудажэр шу аригъельэзүгъ. Зимыгъэллагэу, еже ильэйлук!э къызщыхуугъэ къудажэм шытэгъетълыжы!».

Ятэ икъини, аш ыуж яненэ-
пюсоми, ыши, ыкъоу Мурати щы-
мылжыхъэ зэхъуми хъадагъэмэ
къяклоңгъэ цыф жыугъэмэ гу-
пшысэ харигъэхэу Луизэ зэри-
хъагъэх.

Луизэ исабыйхэри ежыри
адыгэ культурэм гъэхъагъэу илэмэ
агъегумэкъыхэу альтиплэещтыгъэх.
Къуаджэм клохэрэ артистхэр
орэдьлохэр ядэжь рагъэблагъэ-
хэти ахъакъэштыгъэх. Лъэнкъыбзэм
ильэу къыдекъыхэрэ тхыльтхэм
альтиплэещтыгъэх, яджэштыгъэх.
Луизэ ятшэу Уджыхуу Адылчэ-
рые, гүгэлпэ инхэр къытыхэу
усэхэр үтхыштыгъэх, тхакломэ я
Союз хэтшыг, 1943-рэ ильтээмэ
Курскэ дэжь Ѣщиковъэ заом хэкло-
дагь. Аш къыхэкъо Ахэджагомз
(Уджыхуумэ) яунагъо Жэнэ Къы-
рмызыи, Лъэустэн Юсыфи, Пэ-
рэныкъо Мурати, Мэшбэшэ Иса-
хъакъи щашэхэу, щагъэлтаплэхэу
щытыгъэх, тхыльтхэу къыдагъэкъын-
гъэхэр яунэ ильтыгъэх. Сабийхэу
еджэрэмэ апаа аугъоийгъэу биб-
лиостоконго слол.

Жъонығыуак!эм и 7-м, 2018-рэ
ильгээсэн Луизз телефонымк!эз
къысфытеуи Адыгэ театрээр блэ-
кыгъэ мэфэк! маффэхм къудажэу.
Айыпсынэ зэрэштыгъяэр игуапэу
къысфилотэжыгъяарь. Дунаим ѿш-
зэлтэаш!эр драматургэу Бертольд
Брехт ильгэсэу «Кавказский м-
ловой круг» зыфиорэр къызэра-
гъялъягъяар дъешац, ирголдь.

Аш фэдэ драматург цэрыйн
ипьесэ адыгэ къуаджэхэм аще
плыхэу зэрэхүүгъэм рыгушхон
щтыгъ. Тигуышыг икзехүм, Teklo
ныгъэм и Мафэ ятэ анахь ыгъээ
льяп!эрэ мэфэкимэ зэрашын
гъэр, аш икзехалъэ төхөнэнү Го
бэкьюае клонзу гухэль зэрийн
къысилагъ

Күвсигынгай в.
Ау тэ йөрэр арэл, Тхъэм ыйорэр
ары... Къыдэхъульгээп. Нээлт фабэр
чыныгай мэхъульжы. Ошлэ-дэмышилэх
насыпым икъякту иклюжы. Teklo
ныгъэм имэфэкл чэштим Ахэджа
гомэ къяктугъэхэ бзэджашшэм:
унэр ахъунклагь, Луизи алэклэ
кло дагь.

Псэйтыку къоджэ мэштым
убегъуклоу, гъогум удэмыхэу зан
кіэу къэхальэм удахъэмэ, Луизз
ыкъоу Муратэ ибэн Иэтыгъэ тет
саугъэтим улоклэ. Ащ къыголь бээ

ным Луизэ исаугъэт тет. Луизэ ипхъорэльф цыклоу Сахьид ильес пшыкүзым итэу мыгъэ зидунай зыхъожыгъэри кырголы. Джэнэтым щызэлуклэжыгъэх фэдэу гупсэфыхэу, нэгушлохэу, дунаир къагъэнэфэу ясурэтхэр саунгъэтмэ атетых. Къаунекыгь гүхэклэу къудажэри, ллакъори. Тыгъэ нэфэу льфыгъэхэми, лахыл гупсэхэми, ригъэджагъэхэми къаунг фепсыщыгъэр klosэжыгъэ. Луизэ зыптугъэ гупсэхэри, опсауфэкзюоф зыдишлагъэхэри, зыххэхэгъэллакъори къышущхыаклугъэхэпэ. Игъешэл гьогу къабзэу, щысэтехын плэу, адигэ шэн-хабзэхэр ыгъэлъяпшэхэу, ышхъэв ытэгъэурыгъял, лъяуж дахи къитыригъэнаг. Гукъекырж фабэу къафэнагъэу а лъяужым Луизэ ильфыгъэхэри, ыкъо иунагыу, ипхъорэльфхэри гугъэпэ инхэр зыдааныгъхэу рэклох, гъашээр лъагъэгъял. Исабыйхэми игупсэхэми саунгъэтим тыратхагъэм гурегъеузы: «Напэм чэфыр зэрийгъэу, Тянэ Гупс, тапашхын уйт... Утхэкыгъэп! Гъэшэл гугъэу Тыгу уимыккэу тыпсэущт!»

Къехальэм гур щэузымы, гүпшысэм нахъ зыщеты... Ашиг сыйдэтэү сауғэтмэ сяплывээ, сяя тэшым къылгъагъэхэр сыгу къэгэ къыжыгъэх: «Гъашлэри заом фэд». «Емрэ шлумрэ зэголхээ makloх». «Ер мыкыжын улагъээ гупсэм къыфэнэ, шлур гуялпээ зыхэтыгъэ цыфмэ къафэнэ». Ашигупшысэмэ альласэ сынэсигъээ къысщыхъуг. Ежь Луизи, янээ Самэти яньшлэ гъогухэр, уахьтээ зышыпсэуѓэхэм анэммылэу, зэрэвээ зэтекл щымылэу зэфэдагъэх. Янияти зыдэшыгъэхэ лъэнныкюор. Луизэ псэүпээ фэхжүжыгъ. Яшылээкээ-псэукээ зэфэмыдаагъэми яклоудыкли, сабыеу awloklодыгъэхэмки зэхъщырыгъэх. Луизи, янээ Самэти щэлэфэхэ зыхэтыгъэхэх, гъашлэм остыгъэу къыщынэфыгъэх ау ем ижыкъеепщэ хъыльэ имыгъо ыгъэктосагъэх. Сятэшым зэриуаульэу, «ахэм зыгорэ ахэм мыльэу щытэп». Ау сэ сигумэкар иджэуапыгъэп, иупчлагъ нахъ.

Нэбгырэ тхъапша джыри хабзэм ишынагьо зышхъяащымытэу, Тхъа зимишлэжьэу къытхэтыр? Клэлэе егъаджэм, ным зылэ тезыщэн зыльэкъыщтыр сид фэдэ цыфын фая? Ллэшлэгъу тхъапша цыфы мэ яшыкълаагъэр мыхъун зэрамы шлэхъэу, зэгурьлохъу, зедеэжь хэу, зэфэсакъыжхээзэ псэунхэм фэш?

**Зи арыхэп улэжжыныр,
Ушынэндээр нахь кын.
Тыуыхыгъэ гъаштэу тиэр,
Тыфитыжъэп тыкъэклон.
Къэдгъэнагъэмэ гумэкъэ
Тэ тынапэ кырахъакы.
А гупшисэм тыхэммыкъэу
Тэри тпсэхэр мэгумэкъы**

ГҮКІЭЛІ Нурбый

ХэкъыпІэу щыІэхэр

Урысыем щыпсэухэрэм банкхэм къала-хыгъеу чыфэу ательыр сомэ триллион 14-м ехъоу Гупчэ банкым ыгъэунэфыгъ. Аш фэдиз кредит зэраштагъэм цыфхэм ягъот зэрэмаклэр, ящиклэгъэ псэуальэм е фэло-фашиэм ыпклэ атын амал зэргямылэр кьеушыхьатэу ары аналитикхэм зэральытагъэр.

Дунэе банкыимрэ Роспо
требнадзорыимрэ зэрагъэ
унэфыгъэмкіе, кредит зы
штагъэхэм япроцент 60-м
ар тыжыгъуае афэхъу
атыжыгъуурэп.

Банкым чыфуу кызыпхыгъэр иргөм умытыжымэ кызызэрэпфимыгъэгүштүр нафэ. Нахынбэрэмкіэ кредитыр къезымытыжырэм илоф хынкумым фагъазэш, нэужым приставхэм шыкіэ пстэоу щылэр агъафедээ, аштэжбы.

Законным непэ хыкүм приставхэм фитыныгээ у къаритырэр бэ. Цыфым гъотэу илэм, гущылэм пае, зорилтыгвыштыр нахьыгс ышын ыльэкыщт. Джашыгум мазэм птырэм кыышыкыщт, ау зэхэубытагьэу зэкэмкни еп-тыжыштыр нахьыбэ хъушт.

ләжыапкәм, пенсием ипро-
цент 50-м нәсәү мазз къэс
ыштән фит. Аш имыза-
къоу, банкым къышыз-
иуихыгъе счетәу ахъщэр
къиззәрхъэрәр ыгъәфе-
дән ымылъэкынәу ашы.
Джаш фәдәу цыфым мыль-
коу иәр, гущыләм пае,
псәүпіәр, дачәр, автомо-
билыр, унәгъо псәуальз-
хәр Ыхынәу хыкүм при-
ставым законым фитыны-
гъе кыреты. А зәпстәумә
анэмкүләу, банкым хыкүм-
мыр һофым зәрэхигъеплта-
пам, приставым иңфар-

гъэм, приставхэм чыфэр зэрштэжкырэм адаклоу а чыфэр коллекторхэм ари- щэжкын фит. Джащыгум приставхэм агодзагъэу кол- лекторхэри чыфым едаох. Банкхэм уагурымылоу, зэ- зэгьыныгъэ адэмышышуумэ, уистыхаагъэу (банкротство) бгъэпсыныр хэккылэу къэра- лыгъом къытугупшысыгъ, ау...

Гүхэлжлийн төслийн эдээж
Гүхэлжлийн төслийн эдээж
Гүхэлжлийн төслийн эдээж
Гүхэлжлийн төслийн эдээж

шү... Чынбайхэр ырыгчының жынышкен джыри зы кре-дит пштэнүүр тэрээзэп, наах 1әэжэй эхъяшт. Креди-тыр птыжынэу 1әпүлэгч кынфэхъяштэу макъе къэ-зыгъээхүрээ фирмэхэрэ-хэкылыпэ хьущтхэп. Ахэр хъоршэрыгъякэл цыфхэрэ-зыгъапцэхэрээр ары къы-зээузыыххэрэр.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

ХъакIэзещэним лъыпльэнхэм фэшI

Проектын игъэцэктэй професионалхэри, туристическэ гупчэхэри, тоошлэнэр өзыгье жъэгъякIэхэри хэлэжьэштых, аш Урысыем ишьольтыр пстэури кыхеубытэ.

Урысые Федерацием иви-це-премьерэ Ольга Голодец къызэрлиугъэмкIэ, аужырэ ильэсхэм зекон хъызметийм жъэхъагъэу ышыхэрэм ахэхю. БлэкIыгъэ ильэсүм зеконым федэу къыхыгъэм процент 11 хэхъогъягъэм, тэххэт ильэсүр кызыихъягъэм кыщегъягъягъэ.

Проектын игъэцэктэй професионалхэри, туристическэ гупчэхэри, тоошлэнэр өзыгье жъэгъякIэхэри хэлэжьэштых, аш Урысыем ишьольтыр пстэури кыхеубытэ.

— Тикъэралыгъю зэзыгъэльэгъунхэй лэкIыб хэгъэгухэм къарыкIэхэри цыфхэм агу рехы, зыщапльханын яklas. Ахэм япчагъэ къыххэхоным пае зеконым инфраструктурэ игъэпсын икьюо тоф дэтшэн фада.

Шэккогъум и 13-м джыри зы проектыкIэ Урысыем изеклон хъызмет фэгъэхыгъэу «гъогу техъагъ». Аш зэреджагъэхэр «ХъакIэзещэним фэлэпэлэсэхэр».

Турцентрэхэм путевкэхэр кымафэм зызыгъэсфыщхэм аращэхэр рагъяжагъ. Гупсфыгъо ялэу, фэлэ-фашэхэр икьюо алагъохыхэ зыхъукIэ, лэкIыб хэгъэгухэм къарыкIыхэрэм тэтицыфхэм охтэ фабэхэм, чыныхэм загъэпсэфынам нахь тегушуухащых, — elo O. Голодец.

ЗэкIеми къагурэло зыгъэпсэфакIохэр дахэу къазыщи-пэгъокIыхэрэ, узэллынкIэ гъэшэгъон чыпIэхэр зыдэшьи-хэ зыгъэпсэфынам зыкла-клохэрэ. Аш фэдэу цыфхэм алгэгъокIынхэм зырагъэсэнэу ыкIи зекло хъызметийм инфраструктурэ дэгъо агъэпснын пай проектыкIэ «ХъакIэзещэним фэлэпэлэсэхэр» зыфиорэр зыкIызэхагъэуца-гъэр.

Премьер-министрэ Дмитрий Медведевир Урысыем туризмэм изетгээпсихан фэгъэхыгъэ Стратегиеу агъэхь-зыгъэхэм блэкIыгъэ мазэм, чыэпьогъум кIэтхагъ. Аш 2035-рэ ильэсүм нэс шэгъэнхэ фэе тофыгъохэр кыдэлдэлтих. Шы-

кIешуухэр агъэфедэхээз, хэкIы-пэхэр къагъотыхээз, зыгъэпсэ-фыпэхэм къызэлъаубытхэрэ чыпIэхэр, туристическэ гупчэ инхэр, объектыкIэхэр ыкIи инфраструктурэр агъэпсихэу Стратегиет кыдэлдэлтих.

«Сабыигум игупшиисэ чыжьэу, чыжьэу егъэшэс...»

Тикъушхъэмэ яшъэф, Тишиофымэ яхьишь, Типсихъомэ яхьирахъишь, Цыфыгум ихырыхых, Нарт ымышыгъэ къухь, Харьфыр зылтыгъисэ маць, Шылпкъагъэм игъогу пыт – А зэлстэуми гур фэлэлтэу, О еджапIэм щыгуатэ, Сабыигум игупшиисэ Чыжьэу, чыжьэу егъэшэс... ХАЛАЛЫЧ.

Ацуумыжь Мулиэт къуаджэ Нэтыхуае щэпсэу. Поселкэ Отраднэм дэт еджапIэу N 9-рэ зэмьльэлкэгъу кIэлэеджаклохэр 1997-рэ ильэсүм къышетгэхвагъагъэ адьгабзэктэй шырэгдажжэх. Ильэс пчагъэм къаклоцI кIэлэегъаджэм ишьопкъэу, шлошхъуныгъэ ин иофыгырилэй кIэлэеджаклохэр шэгнигъэ куухэмкIэ еулэших. Ежэллэгъу, еклонIэхэр шыкIэамалзэй лэкIэлэльир ильэс иофыгъуахэм нахь ашэпьтэх, нахь заушьомбгыу. Хэзгэуэнэфыкыимэ сшоигуу, Ацуумыжь Мулиэт пшьэрэриль шъхьааэу зыфи-гъяуцжыгъэрэ ныбжыкIэхэм яакылпрэ аспэрэ адьгэ хабзэм льапсэ ашидзэу, ащыбагъозэ дунэететыкIэ дахэ ялэу псэнүхэр ары.

«...Тинидэлтфыбзээ икэбазгын, ибайнагын хэтрэ адьгэ льаплэе сшоигуу», — elo кIэлэегъаджэм. Тилъэхъан къин ныбжыкIэу льэпкын къыкIэхъуххээрэм бзэр, литературээр, шэн-хабзэхэр ажэлтханхэ, шуябгъэлэгъуухэр тоф лэшIэх. Тилъэхъан къин ныбжыкIэу льэпкын къыкIэхъуххээрэм бзэр, литературээр, шэн-хабзэхэр ажэлтханхэ, шуябгъэлэгъуухэр тоф лэшIэх.

Бзэр шу аригъэлтэгъунымкIэ Ацуумыжь Мулиэт кружокIэ «Театральная студия на адьгейском языке» зыфиорэр амалышлоу ельти. Мыш къаклохэрэ кIэлэеджаклохэр адрезхэм къахэштых: нахь дахэу тыбзэктэй мэгүштих, лэдэбныгъэшхо ахэль, шырытых. Адьгэ шэн-зэхэтикIэ шлагъохэр зэрхэлтийтхэм пылтых. Гум къинэжьэу Ацуумыжь Мулиэт ыгъэуцугъэхэ къэгъэлтэгъонхэм ашыщых Хъалыц Сээфэрбий ипоэмэу «Чэтэ чIэгъым», пшыс-поэмэу «Хэта мысэр?», пшыс-поэмэу «Пстэуми анахь лэшур», «Сырыфыгъ», «Лъэпшьигъупчъ», пшысэу «Цыфымрэ Аслыннырэ» зыфиохэрэ ыкIи нэмьыкIэхэр.

Лъэпкыбыэ зычIэс еджапIэм адьгабзэм изэгъэшIэнкIэ кIэушилэ шыкIэ-амалхэм мышшынжьэу кIэлэегъаджэм тоф аде-шэ. Медиамалхэр къызфигъэ-

рэ кIэлэеджакломэ агу илььшт. Ацуумыжь Мулиэт идей-нэтворческа нэшэнэ пытэм игъогу тет: пуныгъэ-гъэсэнгъэр зэкIемэ ашьээзээр зэрэштын фаем ицыхьэ тель. 2016 — 2017-рэ ильэсхэм Мыекууапэ щыгъэ дунэе научнэ-практическэ конференциехэм доклад зэфшхъафхэр къашишыгъэх ыкIи ахэр материалэу къыдагъэ-кыгъэмэ ахэтэу къыхаутгъэх.

КIэлэегъаджэхэм азыфагу ашызэхашхэрэ зэнэкъохухэм чанэ Мулиэт ахэлжээ ыкIи гъэхэгъэшуухэр ешых. Зэнэкъохуу «КIэлэегъаджэ анахь дэгъу-2006-рэ» зыфиорэр ятлон-нэрэ чыпIэхэр къышишыгъ. Аш кIэлэегъаджэ толкIыре түрэхэлэжьэгъагъ. Джа ильэс дэдэм «Урысые Федерацием зэхэтгэсэныгъэмкIэ иофышэ гъэшуагъ» зыфиорэр щытхууцIэр къыфагъэшьошагъ.

2019-рэ ильэсүм Республикин иэкспертнэ куп хэтэу тофышэнэу ригъэжьагъ. Гурит еджапIэм апае къыдагъэкIыщт программэу «Родной язык и родная литература» зыфиорэр экспертизэ ышыгъ.

Сэ сэзэреплъэрэмкIэ, Ацуумыжь Мулиэт янэ-ятэмэ, янэжь-ятэжьмэ адьгэ шэн-хабзэхэм атетэу, адьгагъэр игъомылэу аплугъ. Ежыри а гупшысэ лъагэр ижъогъохэштэу тиньжыкIэмэ ишьопкъэу адэлжээ.

Уилофшэн гухахо хэбгъуяа, джыри ильэсэбэрэ адьгэ лъэпкынм идахэ пшыатэу хъалэлэу улжээнэу пфэтэо!

ХАХҮРЭТЭ Светлан.
Нэтыхуай.

Адыгэ Республикаим и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу
«Адыгэ Республикэм муниципальнэ кулыкъур
зэрэшызэхэшагъэм ехыллагъ» зыфиорэм
зэхъокыныгъехэр фэшыгъэнхэм
фэгъехыгъ

*Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
2019-рэ ильэсийм чьэпьюгъум и 30-м ыштагъ*

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм муниципальнэ кулыкъур зэрэшызэхэшагъэм ехыллагъ» зыфиорэм зэхъокыныгъехэр фэшыгъэнхэм фэгъехыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм муниципальнэ кулыкъур зэрэшызэхэшагъэм ехыллагъ» зыфиоу N 166-р зытетэу 2008-рэ ильэсийм мэлтэлфэгъум и 8-м кыдэкыгъэм мыш фэдэ зэхъокыныгъехэр фэшыгъэнхэм:

1) я 241-рэ статьяр мыш тетэу тхыгъэнэу;

« Я 241-рэ статьяр. Муниципальнэ кулыкъум ихын фэгъесэгъэнхэмкэ зээзгыныгъэ зэрээдашырэ шыкъэр

Мы Законым ия 4-рэ гуадээ диштэу муниципальнэ кулыкъур ахынным фытээпсхыхъээ шыкъэрэхээ язшохынкэ зээзгыныгъэ зэдашынэу.»;

2) мы Законым игуадээ диштэу годзакъу N 4-р хэгъехьогъэнэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым куачэ илэ зыхъурэр

Официальнэу кызыыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешлэкэ мы Законым куачэ илэ мэхъу.

*Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Къумпывил Мурат
къ. Мыекъупэ,
шэкюгъум и 13, 2019-рэ ильэс
N 273*

Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъуу
«Хъапсым кычлэкыжыгъехэм зэтыгъо ахъщэ іэпылэгъу алэкігъехъэгъэнэм ехыллагъ» зыфиоу
N 321-р зытетэу 2011-рэ ильэсийм шэкюгъум и 30-м кыдэкыгъэм зэхъокыныгъехэр фэшыгъэнхэм

1. Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъуу «Хъапсым кычлэкыжыгъехэм зэтыгъо ахъщэ іэпылэгъу алэкігъехъэгъэнэм ехыллагъ» зыфиоу N 321-р зытетэу 2011-рэ ильэсийм шэкюгъум и 30-м кыдэкыгъэм мыш фэдэ зэхъокыныгъехэр фэшыгъэнхэм:

1) пэублэр мыш тетэу тхыгъэнэу:

«Хъапсым кычлэкыжыгъехэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо програм-
мэу «2014 – 2021-рэ ильэсхэм цыфхэм социальнэ іэпылэгъу аратыщтым
ехыллагъ» зыфиорэм диштэу зэтыгъо ахъщэ іэпылэгъу алэкігъехъэгъэнэр»;

2) мы унашъом игуадээ диштэу күэу гуадзэр шыгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениеу «Іофшэнымкэ ыкы-
цыфхэр социальнэ ухумгъэнхэмкэ Гупчэм» идиректоррэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къэралыгъо, муниципальнэ фэло-
фашигъехэр зыгъецкээр Гупчэм» идиректоррэ Іофхэр Административнэ
регламентын диштэу зэхашэнхэу.»

2. Къэбар-правовой отделын:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабээ игъэцкэлэко кулыкъухэм яофициальнэ интернет-сайт ригъехъанэу;
— къащыхаутынным пае мы унашъор гъээжхэу «Советскэ Адыгейим», «Адыгэ маќэм», мазэ къэс кыдэкырэ официальнэ тедзэгъуу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэгъоягъехэр» зыфиорэм алэкигъехъанэу.

3. Мы унашъор зэрагъецакъэрэм министрэм игуадээ гъунэ льифынэу.

4. Официальнэу кызыыхаутырэ нэуж мэфи 7 зытешлэкэ мы унашъом куачэ илэ мэхъу.

*Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч
къ. Мыекъупэ,
шышъхъэум и 10, 2019-рэ ильэс
N 285*

Адыгэ Республикэм и Закон

Сатыум зегъэушъомбъугъэнымкэ
муниципальнэ программэхэм язэхэгъеуцон
зэрээшшахырэ шыкъэм ехыллагъ

*Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
2019-рэ ильэсийм чьэпьюгъум и 30-м ыштагъ*

Федеральнэ хэбзэгъеуцугъэу N 381-р зытетэу «Урысые Федерацием сатыум епхыгъэ юфхъабзэхэр къэралыгъо eklopakэ илэ щызэшшахынхэмкэ лъапсэу щылэхэм яхыллагъ» зыфиоу 2009-рэ ильэсийм тигъэгъазэм и 28-м кыдэкыгъэм ия 18-рэ статья и положениехэр гэццэлгэхэх хүнхэм пае мы Законыр аштэ.

А 1-рэ статьяр. Сатыум ихэхъоныгъэкэ муниципальнэ программэхэр зэрээхэгъеуцохэрэ шыкъэр

1. Сатыум ыльэнхыокъе чылпэ администрацием иуполномоченэ кулыкъу унашьоу ышырэм тетэу сатыум ихэхъоныгъэкэ муниципальнэ программэхэр зэхэгъеуцо.

2. Федеральнэ хэбзэгъеуцугъэу N 381-р зытетэу «Урысые Федерацием сатыум епхыгъэ юфхъабзэхэр къэралыгъо eklopakэ илэ щызэшшахынхэмкэ лъапсэу щылэхэм яхыллагъ» зыфиоу 2009-рэ ильэсийм тигъэгъазэм и 28-м кыдэкыгъэм ия 18-рэ статья и положениехэр атетэу программэхэр зэхагъеуцо.

3. Сатыум ихэхъоныгъэкэ муниципальнэ программэхэр амыухэсихээ чылпэ администрацием икулыкъухэм зээзгыныгъэ адашын фае.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым куачэ илэ зыхъурэр

Официальнэу кызыыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешлэкэ мы Законым куачэ илэ мэхъу.

*Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Къумпывил Мурат
къ. Мыекъупэ,
шэкюгъум и 13, 2019-рэ ильэс
N 274*

Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъуу
«Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ кыфэорышлэрэ
стационаар организациехэм гуфэкло (волонтер)
организациехэм зэдэлэжъэныгъэ-гъусэнэгъэу адирялэр»
зыфиорэм зэхъокыныгъэ гээнэфагъехэр фэшыгъэнхэм фэгъехыгъ

Джырэкэ куачэ зиэ хэбзэгъеуцугъэм диштэнным пае **унашъо сэшы:**

1. Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъуу «Адыгэ Республикэм Іофшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ кыфэорышлэрэ стационаар организациехэм гуфэкло (волонтер)
организациехэм зэдэлэжъэныгъэ-гъусэнэгъэу адирялэр» зыфиорэм зэхъокыныгъэ гээнэфагъехэр фэшыгъэнхэу.

1.1. Мыш фэдэ къэлыакэ зиэ пунктыкээр хэгъехьогъэнэу:

«Гуфаклохэм ялофшлэн изэхшакло къэбар икъу къегъетыгъэным пае Іофшлэгъу мэфи пчагъэуу предложениехэм зэрахапльэхэрээр мэфи 10-кэ нахыбэ шыгъэнэу»;

1.2. Я 5-рэ пунктым хэт гүшүлэхэу «унашъор заштагъэм ыуж мэфи 7 нахыбэ тырамыгъашлэй» зыфиохэрээр ауж гүшүлэхэу «предложениехэм захэппльэхэрээр мэфи 7-м нахыбэ тырамыгъашлэй» зыфиохэрээр тигъэгъэнхэу;

1.3. Мыш фэдэ къэлыакэ зиэ я 10-рэ пунктыкээр хэгъехьогъэнэу:

«10. Лъэнэкъуултуум эзифагу зэдэмгъэштэнэгъэ горэхэр къызитаджэхэкэ, бгүйтлийн хэлажьхээзэ, ахэм язэшхохын епхыгъэ Іофхъабзэхэр зэрахъанхэу».

2. Къэбар-правовой отделын:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабээ игъэцкэлэко кулыкъу-хэм яофициальнэ интернет-сайт ригъехъанэу;

— къащыхаутынным пае мы унашъор гъээжхэу «Советскэ Адыгейим», «Адыгэ маќэм», мазэ къэс кыдэкырэ официальнэ тедзэгъуу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэгъоягъехэр» зыфиорэм алэкигъехъанэу.

3. Мы унашъор зэрагъецакъэрэм министрэм игуадээ гъунэ льифынэу.

4. Официальнэу кызыыхаутырэ нэуж мэфи 7 зытешлэкэ мы унашъом куачэ илэ мэхъу.

*Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч
къ. Мыекъупэ,
чьэпьюгъум и 10, 2019-рэ ильэс
N 286*

Искусствэмрэ пүнүгъэмрэ

Анахь дэгъур кыыхахыгъ

Адыгейм искуствэхэмкэ икэлэе гъеджэ анахь дэгъум икыхэхын фэгъэхыгъэ зэнэкъокъур. Мье��уапэ щыкъуагъ.

— Клэлэе гъаджэхэм яшэнэгъэ хагъэхъоным, клэлэе джаклохэу агъасэхэрээр искуствэм нахь куо хашэнхэм афеш! зэнэкъокъум шуагъэ кытыгъ, — кытиуагъ осэш! купым ипащэу, Адыгэ Республиком изас служжэнэ сурэтшэу Хуажь Рэмэзанэ.

— «Іепэласэм иджалпэ» зыфилоу зэхажагъэм клэлэе гъаджэхэмрэ джаклохэмрэ чанэу хэлэжьагъэх.

Инэм искуствэхэмкэ икэлэе цыкъу еджалпэ икэлэе гъаджэу Н. Мартыненкэм апэрэ чыпіэр фагъэшьошагъ. Искуствэхэмкэ

еджалпэу N 1-м икэлэе гъаджэу Е. Фоменкэр ятлонэрэ хуугъэ.

Адыгэ Республиком культурэмкэ и Министерствэрэ республикэм искуствэхэмкэ иеджаплэрэ зэхажэгъэ я VI-рэ зэнэкъокъум щытекъуагъэр Урысюем икэх зэлукъягъхэм ахэлэжьэшт.

— Клэлэцыкъухэм тыйкъезуу-цуухэрэ дунаир кызэррагурыорэр ясурэтхэм къащагъэльгъонеу, цыфышу хуунхуу сэгъасэх, — кытиуагъ апэрэ чыпіэр кыдэзыхыгъе Наталья Мартыненкэм.

— Зэхэшаклохэм лъэшэу сафэраз.

Сурэтным итхэр: Наталья Мартыненкэмрэ Хуажь Рэмэзанрэ.

Театрэм и Ильэс

Налщык щэкто

Дунэе фестивалэу «Кыблэ сценэр» зыфиорэр кыалэу Налщык щыкъошт. Шэкюгъум и 21-рэ Адыгэ Республиком и Лъэпкь театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм «Кавказский меловой кругыр» кьюш республикэм кышигъэльгъошт.

— Дагъыстан, Ингушетилем, Къэрэшэ-Щэрджэсым, Чечэнлем, Темир Осетилем — Аланием, Кыблэ Осетилем, Абхазым, Ставрополь краим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Адыгейм ятеатрэхэр Дунэе фестивалым хэлэжьэштых, — кытиуагъ республикэм и Лъэпкь театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм ихудожественне пащэу Хакъягъогу Къесэй. — Театрэм лъэпкъхэр зэфещэх, цыфхэр нахьшишоу зэрэшэнхэм феш! щылэнгъэм диштэхэрэ юфтхабзэхэр егъэцакэх.

Сыхум, Владикавказ, Грознэм ашыкъогъэхэ фестивальхэм Адыгейм и Лъэпкь театрэ ахэлэжьагъ, щытхуцэхэр кыифагъэшьошагъэх.

Баскетбол

Текноныгъитуу

«Динамо-МГТУ» Мье��уапэ — «Арсенал» Тула — 82:77 (19:18, 18:26, 24:20, 21:13).

Шэкюгъум и 18-м спорт Унэшхуу «Ошъутенэм» щызэдешшагъэх.

Зезынагъэхэр: А. Ревенко — Москва хэку, А. Курносов — Калуга, Я. Блохов — Москва.

«Динамо-МГТУ»: Фещенко — 10, Гапошин — 9, Абызов — 12, Еремин — 20, Кочнев — 13, Хакъун — 6, Суслов — 6, Александров — 4, Милютин, Майборода — 2.

«Арсеналым» суперлигэм ия 2-рэ куп апэрэ чыпіэр щыыгъ, текноныгъэр кыдихын имурадэу Мье��уапэ къекъуагъ. Зэлукъягъур къэхум зыщыфекъоштум ехъулэу «Арсеналыр» «Динамэм» кытэкоштагъ. Аужырэ тақъикъхэм Адыгейм иешлаклохэм ухумэн юфыгъохэр нахьшишоу агъэцакэхэу фежьагъэх, хъагъэм іэгуаор радзэнымкэ амалхэр дэгъоу агъэфедагъэх. А. Гапошиныр, М. Абызовыр, Н. Ереминиры, Ю. Кочневыр, И. Фещенкэр къахэшагъэх. Зэлукъягъур зыхыштыр къэхум нэс къешшагъуау зэрэ-

щытагъэм зэнэкъокъур кыгъэдэхагъ.

Ятлонэрэ ешлэгъур

«Динамо-МГТУ» — «Арсенал» — 82:73 (27:22, 10:21, 20:12, 25:18).

Шэкюгъум и 19-м «Ошъутенэм» щызэлукъагъэх.

«Динамо-МГТУ»: Фещенко — 17, Гапошин — 18, Абызов — 12, Еремин — 16, Кочнев — 7, Хакъун — 4, Суслов — 2, Милютин — 4, Майборода — 2.

Зэнэкъокъум апэрэ чыпіштыр кыдэзыхыштыр ашыщ хууным

«Динамэр» фэбанэ. Тренер шхъялэу Андрей Синельниковым пресс-зэлукъэм кызэрэшиуагъэу, «Динамэр» иешлаклэхэу ныбжыкъяу зэлукъягъум хэлэжьэштим икъихэхын тренерхэр пылыхы.

Ятлонэрэ зэлукъягъум «Арсеналыр» «Динамэм» ыпэ ишъэу къыхэкыгъэми, текноныгъэм тиспортсменхэр нахь пэблэгъагъэх.

Шэкюгъум и 23 — 24-м «Динамэр» Ростов-на-Дону щешшэшт. Тикомандэ апэ итхэм ашыщ.

Сурэтным итхэр: «Динамо-МГТУ-р» «Арсеналым» дешэ.

Нэхубийор зыгъехазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыкчи кыдэзыгъэкырэр: Адыгэ Республиком лъэпкь Йофхэмкэ, Иэхыб къэралхэм ашы-пэсурэ тильэпкъэгъухэм адыярэ зэпхы-ныгъэхэмкэ ыкчи къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшиэр: 385000, къ. Мье��уапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приимнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къаихырэр А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкъунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкегъэжохых. E-mail: adygoe@ mail.ru

Зышаушихъятыгъэр: Урысые Федерацием хэутии Йофхэмкэ, радиокъэтынхэмкэ ыкчи зэллыгъэсэхыр Амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпэ гъэйорышил, зэраушыхъятыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зышаушихъятыгъэр ООО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мье��уапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкэмкии пчагъэр 4129
Индексхэр П 4326
П 3816
Зак. 2785

Хэутиным узьчи-кэлхэнэу щыт уахтэр Сыхытэр 18.00
Зышыкъэлхэгъэх уахтэр Сыхытэр 18.00

Редактор шхъялээр Дэрэ Т. И.

Редактор шхъялээм игуадзэр Мэцлэхтэо С. А.

Пшъэдэхыжь зыхырэ секретарыр Хурмэ Х. Х.